

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 764/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2014 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Ľalíka v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti Z., zastúpenej advokátom F. N., ktorou namietala porušenie svojich základných práv na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MObdov 5/2012, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti Z. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MObdov 5/2012 z 31. júla 2013 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MObdov 5/2012 z 31. júla 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý u h r a d i ť obchodnej spoločnosti Z. t r o v y k o n a n i a v s u m e 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri

centov) na účet jej právneho zástupcu F. N. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 764/2013-12 z 11. decembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti Z. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MOBdoV 5/2012 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka namietala porušenie jej už uvedených základných práv kvôli postupu najvyššieho súdu, v ktorom tento súd uznesením zastavil konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) z dôvodu existencie prekážky veci rozsúdenej (res iudicata) argumentujúc, že o trovách konania už v dovolacom konaní rozhodol, avšak sťažovateľka sa s týmto tvrdením nestotožňuje. Z tohto dôvodu považuje dovolacie uznesenie za arbitrárne a ústavne neudržateľné, keďže podľa jej názoru sa najvyšší súd nevysporiadal so skutkovým a právnym stavom veci, a porušil tak už uvedené ustanovenia ústavy a listiny.

3. Sťažovateľka v petite návrhu žiadala, aby ústavný súd vyslovil, že uznesením najvyššieho súdu v namietanom konaní došlo k porušeniu jej práva na súdnu a inú ochranu a vlastníckeho práva v zmysle čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, aby

napadnuté uznesenie zrušil a vrátil vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a napokon priznal sťažovateľke náhradu trov konania.

4. Najvyšší súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním z 3. februára 2014 doručeným ústavnému súdu 14. februára 2014, v ktorom opísal skutkový stav veci a stručne reagoval na vyjadrenia sťažovateľky tvrdiac, že podľa jeho názoru k porušeniu označených práv nedošlo. Najvyšší súd sa domnieva, že rozhodnutie dovolacieho súdu obsahuje aj napriek námietke zo strany sťažovateľky také odôvodnenie, ktoré je v súlade s konštantnou judikatúrou všeobecných súdov a ústavného súdu. Navyše, k prekážke *res iudicata* uviedol, že dovolací súd videl jej existenciu v tom, že rovnaké rozhodnutie už bolo predmetom súdneho prieskumu v odvolacom konaní vedenom pod inou spisovou značkou, kde bol rozsah prieskumu stanovený žalobcom ako dovolateľom tým, že napadol rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu vrátane výroku o trovách prvostupňového a odvolacieho konania. Keďže o dovolaní už bolo rozhodnuté, nemohlo sa o veci rozhodovať na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom na podnet žalobcu.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

6. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

7. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, rovnako ako aj čl. 36 ods. 1 listiny, spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 1 listiny.

Tomuto základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny zodpovedá uplatňovanie zásady prednosti ústavne konformného výkladu, ktorý ústavný súd uplatňuje aj v konaniach o návrhoch fyzických osôb alebo právnických osôb, pričom zdôrazňuje, že z tejto zásady vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických osôb alebo právnických osôb. Všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06, IV. ÚS 96/07). Ústavný súd v tejto súvislosti dodáva, že ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich

jednak z ústavy, ako aj z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

Z konštantnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaniach, ktoré im predchádzali, alebo samotných rozhodnutiach došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Súčasťou procesných záruk spravodlivého rozhodnutia, resp. minimálnych garancií procesnej povahy je taktiež právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

Podľa § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) súd v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé a ústavne akceptovateľné.

Tieto zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli relevantné aj v danej veci.

Z ustanovenia § 159 ods. 3 OSP vyplýva, že len čo sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednávať znova. Toto ustanovenie je zákonným vyjadrením princípu právnej istoty a platí až dotedy, kým v predpísanom konaní nedôjde k zrušeniu právoplatného rozhodnutia. Spravidla sa tak stáva na základe mimoriadnych opravných prostriedkov (podľa štvrtej časti druhej, tretej a štvrtej hlavy OSP) alebo nálezom ústavného súdu. Možnosť použitia mimoriadnych opravných prostriedkov a ústavnej sťažnosti je časovo ohraničená.

Prekážka veci rozsúdenej definitívne znemožňuje ďalšie nastoľovanie otázky zachovávanía ústavnosti. Predstavuje teda takú brzdu v rámci princípu právnej istoty, ktorá ďalšie uplatňovanie princípu zachovávanía ústavnosti vylučuje.

Prekážka veci rozsúdenej vo svojej procesnej podstate vyjadruje zákaz a prekážku otvárať právoplatne rozhodnutú tú istú vec, ktorá je charakterizovaná tými istými účastníkmi, rovnakým predmetom konania a rovnakými skutkovými a právnymi dôvodmi uplatnenia nároku na súdnu ochranu.

8. Ústavný súd konštatuje, že existencia rozsudku najvyššieho súdu vo veci zamietnutia dovolania sťažovateľky v danom prípade netvorila prekážku veci rozsúdenej,

pretože absentoval jeden z hlavných predpokladov tejto prekážky, ktorým je právoplatnosť rozhodnutia. Podľa informácií zo spisu vyplýva, že rozhodnutie v dovolacom konaní o zamietnutí dovolania nebolo v momente vydania uznesenia najvyššieho súdu o zastavení mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, ktoré nadobudlo právoplatnosť 28. augusta 2013, právoplatné, keďže právoplatnosť nadobudlo až 16. septembra 2013, a preto nemohlo tvoriť prekážku veci rozsúdenej. Rovnako sa stotožňuje s názorom sťažovateľky, že prekážke veci rozsúdenej zároveň predchádza prekážka litispendencie, avšak najvyšší súd viedol dovolacie konanie a konanie o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora ako dve samostatné konania, predmetom ktorých boli odlišné nároky.

9. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 20 ods. 1 ústavy sa ústavný súd riadil princípom minimalizácie svojich zásahov do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010). Uvedené vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Vychádzal pritom v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. II. ÚS 182/06, IV. ÚS 311/08) z toho, že v nadväznosti na vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a jeho zrušením sa otvára priestor na to, aby sa najvyšší súd v ďalšom konaní sám vysporiadal s ochranou uvedených práv hmotného charakteru vo forme (ne)písaných trov prvostupňového a odvolacieho konania, ktoré boli predmetom mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora.

Ústavný súd preto tejto časti sťažnosti sťažovateľky nevyhovел, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom.

10. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 MOBdoV/5/2012 došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj čl. 36 ods. 1 listiny, preto toto rozhodnutie zrušil a vec vrátil najvyššieho súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (čl. 127 ods. 2 ústavy).

11. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom pred ústavným súdom advokátom F. N. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 € (za 2 úkony urobené v roku 2013).

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby vykonané (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Za dva úkony vykonané v roku 2013 tak priznal po 130,16 €, t. j. spolu 260,32 €, režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za 2 úkony vykonané v roku 2013 po 7,81 €, čo spolu predstavuje sumu 275,96 €.

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

12. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2014

